

KONINKLIJKE NEDERLANDSE
AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Ministerie van OCW
Dr. E.E.W. Bruins, minister
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Stichting Nederlandse
Wetenschappelijk Onderzoek
Instituten (NWO-I)

Winthontlaan 2
3526 KV Utrecht
Postbus 3021
3502 GA Utrecht
www.nwo-i.nl

Datum 24 juli 2024
Referentie NWOI - 24.0518

Telefoon
E-mail

Onderwerp Sectorbeeld KNAW en NWO-I, Implementatie Nationale Leidraad Kennisveiligheid.

Geachte heer Bruins,

Afgelopen maanden heeft het onderzoek plaatsgevonden naar het kennisveiligheidsbeleid van de KNAW en NWO-I in opdracht van uw ministerie. Het onderzoek is uitgevoerd om inzichtelijk te maken hoe en in welke mate de KNAW en NWO-I de verschillende richtlijnen uit de Nationale Leidraad Kennisveiligheid (hierna 'Leidraad') hebben geïmplementeerd.

Met deze brief reageren wij op dit onderzoek waaruit blijkt dat beide organisaties kennisveiligheid hoog op de agenda hebben staan, kennisveiligheidsbeleid hebben ontwikkeld en de implementatie voortvarend ter hand hebben genomen. De KNAW en NWO-I gebruiken de resultaten van het onderzoek bij de verdere implementatie van de Nationale Leidraad en denken graag mee over een eventuele opvolging van het onderzoek. Tegelijkertijd blijven we ook aandacht vragen voor het behoud van de open academische cultuur, voorkomen van stigmatisering, borgen van sociale veiligheid en het streven naar een gelijk speelveld in Europa.

Het Sectorbeeld van de KNAW en NWO-I geeft een goed beeld van de stand van zaken rond einde 2023 van het integreren van kennisveiligheid in de onderzoekspraktijk van de instituten. KNAW en NWO-I hebben vanaf het begin van de lancering van de Leidraad samen opgetrokken met UNL, waarmee naast het leren van elkaars ervaringen ook een gelijk nationaal speelveld wordt bevorderd. Daarnaast wisselen de bureaus en de instituten van de KNAW en NWO-I op regelmatige basis best practices uit om te profiteren van elkaars expertise en activiteiten, zodat het wiel niet steeds opnieuw hoeft worden uitgevonden. Op die manier versnellen zij de implementatie in beide organisaties. Een goed voorbeeld daarvan is de bewustwordingscampagne die door NWO-I is ontwikkeld. Die campagne was doeltreffend en daarom zal de KNAW nog dit jaar eenzelfde campagneformat uitrollen.

Implementatie

Zoals uit het sectorbeeld naar voren komt, hebben onze organisaties op alle vier in de Leidraad genoemde onderwerpen (internationale partnerschappen, personeel, fysieke en cyberveiligheid) beleid opgesteld. Het beleid wordt in de onderzoekspraktijk uitgevoerd en op alle onderdelen wordt een verbetercyclus geïmplementeerd. Na de oproep van de minister hebben de instituten een risico- en kwetsbaarhedenanalyse uitgevoerd met behulp van de AIVD-methode (KWAS-methodiek). Met deze risicoanalyses zijn de te beschermen belangen van de onderzoeksinstituten geïdentificeerd en kwetsbaarheden inzichtelijk gemaakt. De analyses hebben bijgedragen aan een toenemend bewustzijn van kennisveiligheid in alle lagen van de organisaties. Naar aanleiding van deze uitkomsten zijn er nieuwe beschermingsmaatregelen getroffen.

De KNAW en NWO-I hebben de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor kennisveiligheid geborgd door aanstelling van een bestuurlijk portefeuillehouder. Ook hebben beide organisaties een werkgroep en adviesteam ingericht om te zorgen voor een laagdrempelige toegang tot advies en kennisopbouw voor medewerkers.

Beide organisaties hebben op centraal niveau partneracceptatiebeleid vastgesteld. Daarbij voeren de KNAW en NWO-I due diligence uit voorafgaand aan het mogelijk aangaan van risicovolle internationale samenwerkingen. Bij zowel de KNAW als bij NWO-I ligt de besluitvorming over risicovolle samenwerkingen op centraal niveau. Er is begonnen met de ontwikkeling van een centraal overzicht van internationale samenwerkingen. Een eerste snelle inventarisatie van lopende samenwerkingen met landen met een verhoogd risico, die recent nog is herhaald, liet zien dat er enkele bilaterale en multilaterale samenwerkingen zijn met organisaties uit risicolanden. Waar dat nodig bleek, is actie ondernomen.

Eind 2024 zal er een eerste aanzet van het centrale overzicht van internationale partnerschappen zijn gerealiseerd voor beide organisaties. Het onderscheiden van de risicovolle partnerschappen is uitdagend vanwege het gebrek aan een heldere definitie en de noodzakelijke ontwikkeling van een 'fit for purpose' informatie-managementsysteem.

Bij de ontwikkeling van het personeelsbeleid staat niet alleen het behoud van het open en internationale karakter van onze onderzoekscultuur, maar ook de sociale veiligheid voorop. Een sociaal veilige omgeving is immers ook een voorwaarde voor een goede implementatie van het kennisveiligheidsbeleid.

Bij complexe casuïstiek wordt het adviesteam kennisveiligheid of het Kennisveiligheidsloket geconsulteerd. Per geval vindt er een afzonderlijke risico-afweging plaats waarbij een achtergrondtoets plaatsvindt en vervolgens worden de onderzoeks- en kennisveiligheidsbelangen zorgvuldig afgewogen. Binnen de organisaties zijn er draagvlak en bewustwording gecreëerd voor het kennisveiligheidsbeleid. Onze organisaties realiseren zich dat bewustwording voortdurende aandacht, inzet en interactie vraagt. Om het momentum en gevoel van urgentie te behouden, blijven beide organisaties regelmatig workshops en kennissessies organiseren, waarbij frequentie en inhoud zorgvuldig worden afgestemd op de verschillende geledingen binnen de organisaties.

Vooruitblik

Sinds de totstandkoming van het Sectorbeeld heeft de implementatie van het kennisveiligheidsbeleid bij de KNAW en NWO-I niet stilgestaan. Het beleid en de operationalisering daarvan in de onderzoekspraktijk zijn volop in ontwikkeling en hebben de voortdurende aandacht.

De KNAW en NWO-I benadrukken dat het vertrouwen van de minister in de kennisinstellingen essentieel is en zien dit als een belangrijk fundament voor het huidige draagvlak bij de implementatie van kennisveiligheidsbeleid. Door middel van zelfregulering kan het kennisveiligheidsbeleid worden toegespitst op de onderzoekspraktijk. Met de voortzetting van de (bestuurlijke) dialoog tussen uw ministerie en de kennissector is een lerende aanpak geborgd en kan worden ingespeeld op actuele ontwikkelingen.

Daarnaast vragen de KNAW en NWO-I aandacht voor het belang van de doorontwikkeling van het Kennisveiligheidsloket, zowel de adviesfunctie als de netwerkfunctie. Er zijn zorgen over de doorlooptijden en de aanwezigheid van voldoende kennis van de wetenschappelijke onderzoekspraktijk. Ook het actualiseren van de Leidraad, met oog voor uitvoerbaarheid en proportionaliteit, zal bijdragen aan verbetering van het kennis-

veiligheidsbeleid. Door de dialoog met uw ministerie kunnen de geleerde lessen en inzichten worden verwerkt en bij verdere implementatie worden betrokken. Hierin wordt het advies uit het rapport 'Kennis in conflict'¹ van de AWTI gevolgd.

Wel constateren onze organisaties een spanningsveld tussen nationale veiligheid aan de ene kant en de academische waarden aan de andere kant. Zelf dragen NWO-I en de KNAW actief bij aan (de organisatie van) internationale conferenties over dit onderwerp. Zo zijn zij mede-initiatiefnemer van een Europese Conferentie over kennisveiligheid. We zien in het bijzonder het voorkomen van stigmatisering als een uitdaging. Ook maken we ons zorgen over het gelijke speelveld in Europa.

De KNAW en NWO-I vragen daarom aan de minister om zich daar actief voor in te blijven zetten. Nederland kan het kennisveiligheidsbeleid niet in isolement ontwikkelen. In dit verband kijken wij uit naar de ontwikkeling van een Europees afgestemde actuele lijst met risicopartners, zodat de instituten een Europees georiënteerde risicobeoordeling kunnen uitvoeren. De KNAW en NWO-I zien een goed voorbeeld in de recente 'Aanbevelingen betreffende de verbetering van de onderzoeksveiligheid'² van de Raad van de Europese Unie, waarin een gebalanceerde aanpak wordt beschreven.

Hoogachtend,

Namens NWO-I, Institutenenorganisatie NWO

Persoonsgegevens

Prof. dr. Marcel M. Levi,
Voorzitter stichtingsbestuur NWO-I

Namens de Koninklijke Nederlandse Akademie van
Wetenschappen

23 juli 2024

Persoonsgegevens

Prof. dr. Marileen Dogterom,
President KNAW

¹ [Advies: Kennis in conflict - veiligheid en vrijheid in balans | Advies | Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie \(awti.nl\)](#)

² [Aanbeveling van de Raad van 23 mei 2024 betreffende verbetering van de onderzoeksveiligheid \(europa.eu\)](#)